biblioteca@puigcerda.cat - 27/02/2017 08:48 - 213.97.32.123

DG Viure diumenge

VIURE AMB ESTIL
El regnat de les superjoies
Les joies es tornen gegants, amb pedres de colors i perles de tot tipus; els medallons i les arracades exagerades seran els complements de l'estiu ▶22

GASTRONOMIA
Botifarra de carnaval
La botifarra d'ou s'ha convertit darrerament en una mena de símbol de l'arribada d'aquesta festa, perquè acostuma a consumir-se el Dijous Gras ▶23

LA CONVERSA

Oriol Mercadal i Fernández

Director del Museu Cerdà. Llicenciat en Filosofia i Lletres per la UAB, especialitzat en prehistòria i arqueologia, patrimoni i museologia, tira el carro d'un equipament cultural amb vocació transfronterera que explica la Cerdanya en tot el seu conjunt: la de l'estat francès i la repartida entre les províncies de Girona i de Lleida. Va arribar professionalment a la comarca el 1989 però de petit ja hi feia cap perquè la família hi tenia tirada

«M'he hagut de guanyar el nom, no ser fill d'aquell o de l'altre, dificulta algunes coses»

SALVADOR REDÓ/MANRESA

n El Museu Cerdà ocupa l'antic convent de clausura de les monges carmelites descalces, reformades de Santa Teresa de Jesús, aixecat entre els anys 1885 i 1897, va tancar portes el 1982, a principi del 1993 es va iniciar el projecte de rehabilitació i es va tornar a obrir el 1995, parcialment, per posar-hi un equipament cultural amb vocació de comarca completa. El director del museu és un barceloní arrelat a la Cerdanya i que es coneix la comarca més que a ell mateix; ensurts de salut li han fet veure que la vida requereix una mica de calma, i això, en un personatge hiperactiu que talment com analitza unes restes òssies d'una excavació prehistòrica, romana o medieval, canta al Liceu de reforç del cor titular amb la Polifònica de Puig-reig, escriu llibres sobre bolets i sobre plantes o és a l'organització de col·loquis d'arqueologia.

P Per què un barceloní decideix un dia que vol anar a la Cerdanya i fer-ne el seu redòs vital.

R Amb la Cerdanya hi tinc una vinculació familiar molt forta. El meu besavi ja hi pujaven a caçar. El meu avi va venir quan la guerra civil i va viure de primera mà els fets de l'anarquista a qui anomenaven el Cojo de Málaga a Bellver de Cerdanya. El meu avi era metge i anava amb una ambulància d'aquí cap allà. Un germà seu va pujar per guarir-se de la tuberculosi i un altre germà que tenia càrrec a l'exèrcit republicà també va estar per la zona fins que va passar la frontera. Tot un personatge; va ser donat per mort per una part de la família durant molts anys, va estar en camps de concentració francesos; a París va fer com d'agent doble, ajudava la resistència i també treballava com a aparellador per als ocupants alemanys. Em sap greu no haver explotat més la seva memòria, però el vaig començar a conèixer quan anava a fer els 95 anys! Tornant a la pregunta, vaig venir perquè en tenia ganes i perquè gent de l'Institut d'Estudis Ceretans que vaig conèixer el 1987 em van dir que els aniria molt bé que algú com jo residís permanentment aquí perquè tenien diferents projectes de tipus patrimonial, com fer un museu i reprendre les excavacions que feia anys que estaven aturades, i aquí estem des d'aleshores, la Sara, que és la meva companya, i jo.

P A vostès els vaig conèixer furgant entre restes d'excavacions un fred hivern del 1989 al baixos del convent de Sant Domènec.

R Havia acabat d'aterrar en aquest projecte de vida; vam fer excavacions i l'any següent vam redactar la carta arqueològica.

P Un document on es reflecteix el patrimoni històrico-artístic i que els ajuntaments han de tenir present abans que es faci cap mena d'obra al seu terme municipal. Recordo que el 1990, mentre vostè elaborava la carta, es va destruir a cop d'excavadora el jaciment romà del Roc de l'Esperança a Alp per fer-hi una casa unifamiliar amb garatge soterrat.

R Ah!, sí. De fet, la carta ja estava feta quan va passar això. La carta havia de ser una eina per als ajuntaments però, com que la Generalitat trigava molt temps a gestionar-la, van tardar una quinzena d'anys a informatitzar les fitxes, els ajuntaments no la rebien i si ja hi havia poca voluntat perquè ja havia començat l'allau constructiva... A més a més, ajuntaments petits on l'alcalde era pagès o un paleta que amb tots els respectes sap allò del seu ofici, no li parlessis gaire de lleis de patrimoni.

P Quan vostè va arribar a Puigcerdà van trobar un grupet de gent interessada en la recuperació i dignificació del patrimoni de la comarca i va ser quan els vaig sentir a parlar del poblat iber de Bolvir, que ara, vint-i-cinc anys després, ha pres volada i sembla destinat a ser un dels punts d'interès per a estudi i per visitar a la comarca. També va intervenir en les excavacions de Llívia que ara han culminat amb la descoberta de la ciutat romana i el seu fòrum, però en cap dels dos projectes ara no hi és. No li fa va enveja? Vostè arrenca però després no pot gaudir dels llorers de la continuïtat.

R Mira, em satisfà molt que coses que vam començar ara prenguin cos. També t'he de dir que a títol personal m'hauria agradat estar-hi més implicat, sobre el terreny. L'any 1991 nosaltres van agafar el tema de Bolvir després de la descoberta que havia fet un temps abans un francès de París, Claude Saurel. Quan ens vam adonar de la importància que podia tenir, a través de l'Institut d'Estudis Ceretans vam començar a moure els fils perquè era un camp privat. Ens vam trobar que l'Ajuntament d'aleshores no hi tenia gaire interès, no va voler fer ni de mitjancer amb els propietaris, que ho conreaven com a camp d'alfals. Hi va haver molt estira-i-arronsa i finalment es va deixar córrer per manca d'acord. L'any 2005, amb el canvi de govern municipal i una nova situació del propietari, es va tornar a reactivar el tema, i quan s'hi va posar l'Ajuntament, com a afer propi, les coses van canviar radi-

INSEPARABLES

▶ **OBJECTE** Un manat de memòries on guarda tota la producció intel·lectual que fa. Còpies de seguretat amb materials d'estudi i de la feina, literatura, guies de bolets... La vida en un *pen*.

ELS 4 CANTONS

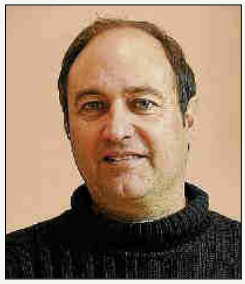

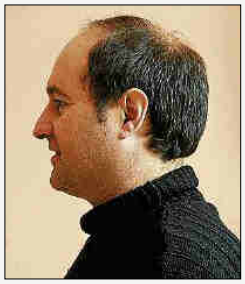

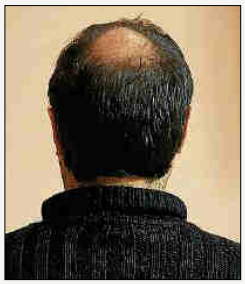

▶ Tothom té el que es mereix?
No.
▶ Millor qualitat, pitjor defecte?
Miro d'escoltar i ajudar, i això també pot ser dramàtic.
▶ Quina part del seu cos li agrada menys?
La cama on he tingut dues trombosis.
▶ Quants diners són un bon sou?
En funció de com es guanyen i del bagatge professional.
▶ Quin llibre li hauria agradat escriure?
Una bona novel·la i si pot ser amb un premi reconegut.
▶ Una obra d'art?
Depèn de l'estat d'ànim.
▶ En què és expert?
En arqueologia i paleoantropologia, si és que ho sóc en res.
▶ Déu existeix?
Si ha de ser un déu creador, jo m'estimo més confiar en la ciència.
▶ Què s'hauria d'inventar?
Un transportador mol·lecular, ara sóc aquí, ara sóc allà.
▶ Quin personatge històric o de ficció convidaria a sopar?
Un extraterrestre.
▶ Un mite eròtic?
Quan estava en plena efervescència: Àngela Molina, Victoria Vera i Victoria Abril.
▶ Acabi la frase: la vida és...
Complexa.
▶ La gent, de natural, és bona, dolenta o regular?
Bona.
▶ Tres ingredients d'un paradís?
Cada instant té el seu lloc idíl·lic.
▶ Un lema per a la seva vida?
Que els errors no t'encallin; avança.

biblioteca@puigcerda.cat - 27/02/2017 08:48 - 213.97.32.123

LA CONVERSA

Oriol Mercadal en una de les sales d'exposició del Museu Cerdà de Puigcerdà que dirigeix. SALVADOR REDÓ

> «Qui es menja allò bo i allò dolent del dia a dia som els que vivim aquí. Som els que fem gestió»

> «Entenc que el museu no només ha de conservar sinó que ha de difondre i fomentar la recerca»

> «Els trets lingüístics de la comarca es perden, aquí ja es parla molt com a Barcelona o es parla castellà

> «Haver cantat a la Polifònica de Puig-reig ha estat una experiència que no canviaria en la vida»

calment, a partir del 2006. Satisfacció perquè és un jaciment important per a la recerca i perquè s'ha fet l'Espai Ceretània, crec que ha de ser un pol important, però això costa. I a Llívia estan molt engrescats també. Satisfacció perquè vam ser els primers a posar els fonaments.

P I parlant de començar coses, vostè també està des de l'inici en el Museu Cerdà.

R Sembla que sóc una persona per començar coses [riu], tot i que no sóc pioner en les excavacions, primer ho va ser Josep Padró, però ell, tot i tenir casa aquí, no s'hi va instal·lar.

P Vaja, que em disculpi el lector per l'ús de la frase, però amb vostè va començar tot?

R Jo no ho diria així però vaja. En el cas de Llívia el tema es va reprendre amb nosaltres i des d'aleshores no s'hi ha deixat de treballar. A Llívia, però, jo hi he estat molt puntualment, hi va treballar més la Sara i Jordi Campillo i ara Jordi Guàrdia amb arrels familiars al Pla de Sant Tirs, i aquest és el que ha fet la majoria de les excavacions, però no està permanentment al territori, tot i que ha dirigit la recerca. Qui es menja allò bo i allò dolent del dia a dia som els que vivim aquí. Som els que fem la gestió, les visites als propietaris dels terrenys per fer un sondeig al seu camp, a veure amb qui hi vas que t'obri portes, a quina hora és la bona perquè no agrada a ningú que li foradin el camp per la cara, i encara més pensat: a veure si surt alguna cosa i ja m'han fotut! I aquesta és la feina; quan hi va l'arqueòleg territorial, l'Oriol l'acompanya; una mica és aquesta feina la que fem ara.

P Aquest és un dels papers que té adjudicat com a director del Museu Cerdà?

R És un dels papers. Aquesta feina probablement per a alguns ajuntaments millor que no la fes. És com si et diguessin: tu fas moltes coses que nosaltres no et demanem. Però entenc que el museu com a tal ha d'acomplir totes aquestes funcions. Potser jo me les he anat adjudicant perquè són temes que m'agraden. Jo, per exemple, he fet llibres de bolets, de flora, la majoria de directors probablement no ho farien. M'he embolicat en moltes coses, a veure, que ja hi estava abans de tenir el càrrec de director del museu, eh! Entenc que el museu no només ha de conservar sinó que ha de difondre i fomentar la recerca; un museu ha de vetllar per la salvaguarda del patrimoni i tot això és el que mirem de fer amb les eines que tenim. En certa manera des de fora també t'han atorgat aquest paper. Les universitats confien en tu, les territorials de la Generalitat també et tenen de referència; els va molt bé.

P Així vostè funciona com una antena d'aquestes institucions.

R Doncs d'alguna manera sí. Algú de la casa i de fora ja m'ho diu que quan tinc una baixa, que per sort no ha estat gaires vegades però que quan he estat malalt ho estat de debò i amb certa gravetat darrerament, ja em diu que quan no hi sóc, el museu és una altra cosa, i això que la gent que treballa, sort en tenim, és molt vàlida. Et vas embolicant i la gent ho aprofita, però és clar, què has de fer si també n'hi ha que fan coses al museu de manera altruista, i sort n'hi ha! Vam fer una espècie de comunitat de gent gran que feia coses, organitzava actes per omplir de contingut l'equipament, i com a mínim correspondre.

P El fet de no ser de Cerdanya, li dóna més llibertat de moviments? Té una altra perspectiva de les coses?

R És bo perquè et miren com algú més objectiu. Ara bé, com que ens hem integrat del tot en la societat cerdana, hi ha molta gent que es pensa que sóc de Cerdanya; ja fa vint-i-cinc anys que som aquí! Malauradament, els trets lingüístics de la comarca es perden, aquí ja es parla molt com a Barcelona o es parla castellà i així encara passes més desapercebut, en aquest sentit la llengua és poc identitària ja. Per altres coses, haver arribat de fora no afavoreix tant. Per exemple, quan anava a buscar coses per al museu, m'havia d'acompanyar algú conegut per evitar recels. En aquest cas, la companyia de Joaquim Bosom, per exemple, m'obria moltes portes perquè era un home molt conegut i apreciat a la comarca. T'has de buscar els canals. I et dic una cosa: també m'he hagut de guanyar el nom o el poc o molt prestigi que tinc; no ser fill d'aquell o de l'altre dificulta algunes coses. Però, vaja, quan m'ha calgut també he gaudit de la confiança de gent ben arrelada com Salvador Torrent, que era president de l'Institut d'Estudis Ceretans, o del qui fou alcalde de Puigcerdà Francesc Rosell o d'en Sebastià Bosom, arxiver de la vila.

P I per desconnectar de tot plegat, d'aquest paradís segon el tòpic, vostè ha fet cant coral d'alta volada.

R És que cal fer altres coses. Un temps vaig tocar la guitarra, en un altre vaig pintar, vaig jugar a hoquei sobre gel de forma amateur, entre amics, eh?, però fonamentalment ara i des de fa un temps canto. Amb la meva companya estem en diferents corals. Vam ser quatre anys a la Polifònica de Puig-reig però ara només hi fem algun reforç com per la novena de Beethoven l'any passat; pel grau d'implicació que requereix no ens és possible. Haver cantat a la Polifònica ha estat una experiència que no canviaria en la vida. Hi vam aprendre molt, vam estar en llocs que amb altres formacions corals no hi tens accés; cantar reforçant el cor del Liceu, per exemple. Amb altres corals pots anar un dia al Palau de la Música, però hi vas a cantar el teu repertori no hi vas a cantar obres d'envergadura. A reforçar el cor del Liceu només hi va la Polifònica i pocs més. Cantar al costat de grans professionals internacionals, tenir-los a un metre de tu... això és impagable. Però arriba un moment que per estar a l'alçada necessites poder donar un compromís que ara no podem, tot i així ja saben que per a coses puntuals encara ens hi veuríem amb cor.

P Però ha dit que estan en altres projectes musicals.

R Després de la Polifònica fins fa poc hem cantat a Les Camilleres de Sallagosa i també ho fem en un cor transfronterer i cada any es fa una obra; així hem fet el Glòria de Vivaldi, el Rèquiem de Mozart i el Rèquiem de Fauré. I un bon dia vaig parlar amb Lluís Obiols, de la Seu d'Urgell, que és president de l'Institut d'Estudis Urgellencs, organista de la catedral, director de l'arxiu municipal, de les carameller, exdirector del retaule de Sant Ermengol... per muntar un cor de cambra d'un cert nivell.

P En aquest país, a cada poble hi ha una persona-orquestra.

R És cert. El Lluís és un paio molt vàlid i jove. I li vaig dir que podíem muntar alguna cosa i de seguida es va animar i som una dotzena que fem polifonia renaixentista i del segle XX, cantem barrejats i sense director; una cosa una mica personal que ens ho podem permetre perquè ja hi ha un nivell i experiència musical; ho estudiem a casa i cada quinze dies ho posem en comú; per entretenir-nos, ja ho veus, que les nits d'hivern són molt llargues i fredes.